

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

! Posamezne številke po 4 vinarje. !
„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 5. uri zjutraj.
Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnisti mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

! Posamezne številke po 4 vinarje. !
Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor se priloži znamko.

Dr. Šusteršič mrtev.

Vsegamogočni dr. Šusteršič, ki je še pred kratkim neomejeno gospodaril v našem parlamentu, je sedaj ukroten. Ponižno se mora obnašati, da ga Čehi sprejmo v „Slovansko Unijo“, ko pride vanjo, bo moral zobati dr. Fiedlerju iz rok. Dr. Šusteršič je že danes v dunajskem parlamentu toliko kot mrtev. Vsi parlamentarci, vsi ministri in vsa slovanska javnost ne polaga na osebo voditelja S. L. S. dr. Šusteršiča nobene važnosti več. Včeraj je bil Šusteršič med prvimi politiki v državnem zboru, danes je bolj zadnji kot Gostinčar. Zanimivo je kako pišejo sedaj o dr. Šusteršiču Poljaki, katerim na čast so klerikalci šele pred tremi tedni ustanovili v Ljubljani posebno društvo za ljubitelje poljskega naroda. Najbolj konservativen poljski list, glasilo poslanca Glombinskega, za katerim so se klerikalci tako pehali, da bi jih osrečil s svojo ljubeznijo, „Slovo Polskie“ piše o naših konservativcih jako rezko. Dr. Šusteršiču pravi, da je padel raz političnega sedla. Postal je v parlamentu diktator, ki je mislil, da bo vse ugnal v kozji rog. Že sam nastop dr. Šusteršiča je kazal, da se smatra voditelj slovenskih katolikov za prvo figuro v parlamentu. V teku mesecev se je navadil nastopati kot človek, ki si je svest svoje moči in veljave. Navadil se je govoriti v tonu, ki se glasi kakor povelje in ne dopušča ugovora. Naučil se je gledati na okolico z onim pogledom, v katerem so se našli občutni lastne zmage in pa sovražstva do nasprotnikov. Ta voditelj slovenskih katolikov ni poznal v onih časih svoje diktature prav nič krščanskega čustva v ljubezni do bližnjega.

Skozi poldrugo leto so prijatelji in podrepaniki na razne načine in manire hvallili razsodnost in politični razum dr. Šusteršiča in njegov politični talent. Iz njegovega obnašanja je bilo videti, da tudi on sam veruje v ta svoj razum in talent. Zdaj in zdaj se mu je zdelo, da se bode kmalu ogledoval v zrcalu kot minister, oblečen v zlato vezanem fraku.

„Slovo Polskie“ trdi dalje, da se je dr. Šusteršič kot patentiran katolik uporabil po češko katoliški frakciji, a kot zastopnik slovenskih kmetov po čeških agrarjih.

Njegovi politični cilji so bili od prvega začetka nejasni. Eni so mislili, da bi dr. Šusteršič najraje vso politično borbo nasproti Bienenrthu zamenjal za ministrski frak, drugi so trdili, da hoče povzročiti predčasen razpust državnega zbora, da bi tako ubil še zadnji ostanek slovenskih liberalcev. Sploh se dr. Šusteršič pri svojem političnem boju ni brgal za vseslovanski program, ni se brgal za dobrobit Čehov, marveč je na stran potiskal druge interese tam, kjer je mogel doseči le drobno tincino na korist slovenskih katolikov.

Danes je diktatura dr. Šusteršiča sama

od sebe končala. On bode moral v političnih vprašanjih razpravljati z ekscelenco dr. Fiedlerjem ter se ne bo mogel več skrivaj dogovarjati sedaj z ekscelenco Praškom, sedaj s poslancem Hrubanom, da bi jih pri prvi priliki naščuval proti Mladočehom, ali pa nasprotno, da bi za kulisami pritiskal na Mladočeha proti svojim oficijelnim somišljenikom.

Sedaj je postalo razmerje „Enotnega češkega kluba“ do dr. Šusteršiča čisto naravno. Dr. Šusteršič mora, hočeš-nočeš priti in prositi, če tudi ne za ukaze pri ekscelenci Fiedlerju, a vendar vsaj za želje tega voditelja in ravno te želje bodo imele mnogokrat za dr. Šusteršiča znak — ukazov!

Britka je okolnost — pravi končno „Slovo Polskie“ — za depodiranega diktatorja, da bo moral antisambrirati pri predsedniku velikega novega kluba tamkaj, kjer je imel še pred enim letom svoj lastni dvor.

Tako ostro in odkrito pišejo danes o dr. Šusteršiču in njegovi politiki Poljaki. Bridko je zanj, da so ga kar čez noč vrgli raz sedla. Za častihlepnega človeka je to huje kakor za portugalskega kralja, ki ga je vzelo ljudstvo s prestola in pregnalo iz dežele.

Dr. Šusteršič igra že od nekdaj v politiki hazard. Na Dunaju je sedaj vse izgubil, v dunajskem parlamentu sedi na dr. Šusteršičevem sedežu političen mrtvec. Ne bo dolgo, ko tudi v domovini ljudstvo spozna dr. Šusteršičovo hazardno igro in njegovo protidomovinsko politiko. Ne bo dolgo in doživeli bomo, da bo vojvoda kranjske dežele — to bi bil dr. Šusteršič rad — kar čez noč tudi v domovini brez prestola.

Iz slovenskih krajev.

Iz Litije. Dopisnika iz Senožec in Domžal se v Vašem cenj. listu pritožujeta radi slabe razsvetljave in blatnih cest. — Potolažena naj bosta, ker tozadevno tudi drugje ni dosti bolje, morda še celo slabše. Te dni sem bil po opravkih v Šmartnem pri Litiji. Na cesti od litijske postaje do savskega mostu je toliko blata, da se voznik, kojega sem slučajno dobil na postaji, ni upal hitro voziti, ker drugače bi se konj, voz, kočijaž in jaz ne bili videli iz blata. Dospel sem na most, pa sem ostrmel, kajti tako razškatlanega mostu nisem še videl in čudim se le, da se ne pripeti kaka nesreča. Ker že dolgo nisem bil v Šmartnem, nisem vedel, da je tja izpeljana nova cesta. Da je to čisto gradil Lončarič, sem takoj uganil, vsaj pregovor pravi: Delo hvale mojstra. Ko sem v Šmartnem odpravil svoj posel, sem hotel obiskati starega znanca. Pot do njega ni bila zastoj, videl sem namreč novi „Katoliški dom“. Krasna stavba, ako je le plačana? Pa kaj to briga

gospode, oni si pač mislijo, ako škof dela dolgovce, zakaj bi jih mi ne. Ako bo kdaj kmet zdihoval, zato se klerikalci ne zme-nijo. Nato sem dospel po stari cesti zopet v Litijo in krenil v gostilno „Pri Fortuni“. Tamkaj so sedeli pri eni mizi trije možakarji. Razgovarjali so se o stvarih, ki me niso zanimale. Ko so prišli tudi na podjetnika, ki popravlja most, sem pa posegel vmes. Pripovedovali so mi, da litijski most popravljajo letoindan, a je vedno razdrapan. Vprašal sem možakarje, kako to, da nihče ne poroča v liste o tem škandaloznem mostu, toda odgovorili so mi, da je v Litiji že tako. — Zabavljati in udrihati drug čez drugega znajo, ko pa se gre, da bi koga prijeli, se ne marajo nikomur zameriti. Zvedel sem še marsikaj, iz česar sklepam, da v Litiji ni le blato in škandalozni most, ampak še marsikaj drugega, kar bi bilo potrebno, da se odpravi ozir. nadomesti. Župan Slanc ima sicer dobro voljo, toda tudi on, pravijo, da se ne mara zameriti. — Oprostite Litijčani, da sem vas en malce pošegečkal, toda moj namen je blag. Seveda boste najbrže rekli: mi se ne pojdemo učit k dopisniku „Jutra“ kako in kaj naj delamo. (Včasih bi morda ne škodovalo. Op. ured.)

Potovalec.

Splošni pregled.

Grof Khuen in ban.

„Pester Lloyd“ piše pod naslovom: „Situacija na Hrvaškem“ o sedanjih razmerah in trdi, da se mažarski politiki s hrvaško politiko zadnji čas mnogo bolj bavijo, nego sicer, in to ne samo zaradi hrvaških govorov v ogrskem parlamentu, ampak zaradi položaja v Zagrebu. Treba je opomniti hrvaške politike, posebno one, ki stoje na temelju nagodbenege zakona in so se zopet združili s takozvano koalicijo, da jih politični krogi v Pešti ne morejo razumeti. Ako stoje res na temelju nagodbe, potem je nerazumljivo, zakaj ne gredo z banom. Ogrska je dala Hrvatoma vse, kar so zahtevali. Pridano je v proračunu 3 milijone kron. Vprašanje dalmatinskih železnic je rešeno v prilogi Hrvatoma. Aranitzky, ki je bil trn v peti, je šel. S kraljevskim rešiptom je zagotovljeno, da se vprašanje železniške pragmatike ne bo rešilo brez sodelovanja hrvaške vlade. Ako hočejo hrvaški politiki, da se to vprašanje čim preje reši, nimajo mažarski politiki nič proti temu. — Zato se vidi, da se ne gre za stvar, ampak za osebo. Zato pa, ako ostanejo hrvaški politiki na svojem stališču, jim povemo še eno skrivnost: Napad na bana ostane brez uspeha. Ako se v Zagrebu piše, da bo sabor kmalu zopet sklican, potem jim zagotovimo, da se ta želja tako kmalu ne izpolni. Sabor ne bo še sklican ravno zato, da dobi koalicija

čas, da si premisli in morda vendarle pride do prepričanja, da je bolje, če se združi z banom. Mažarski politiki upajo, da bo koalicijska dobro porabila ta čas in da se bo izpametovala. Tako torej mislijo v Pešti. Sedaj ima besedo Zagreb in tam si bodo pač premislili, predno pojdejo z banom pod sedanjimi razmerami in — pogoji.

Tretja ruska дума — razpuščena?

Poročali smo že o konfliktu med duma in državnim sovjetom. Konflikt se je v zadnjem času poostрил in je malo upanja na ugodno rešitev. Car je sprejel presidenta dume v posebni avdienci. Toda o konfliktu se ni izrazil. To je uplivalo tudi na stranke v dumi. Desnica smatra to za zmago, centrum in oktrobristi pa so precej pobiti in vlada med njimi nejasnost in razpor. Zato krožijo vesti, da bo tretja дума razpuščena.

Srbija.

Vesti, da je nastalo nesporazumljenje v Pašičevem kabinetu, niso resnične. Trgovski minister Prodanović se je izjavil, da so se pojavili sicer pomisleki v mladoradikalni struji, glede revizije kupčijskega reda, ki pa so bili kmalu pojasnjeni in je upati, da sedanji kabinet izvede svoj program.

Turčija.

Drug za drugim se oglašajo ministri, drug od drugega slikajo krasnejše položaj držav in razmere v Evropi. Oglašil se je torej tudi veliki vezir Haki paša s svojim ekspos. Pripovedoval je o albanskih nemirih in o uspehih, ki jih je dosegla turška ekspedicija v Albaniji. Dalje je povdarjal potrebo, da se razoroži macedonsko prebivalstvo, ker delajo tam razni bolgarski in drugi komiteti neprilike in težave; med Grki in Bolgari je prenehal spor, ki je postal nevaren; posojilo je prišlo od Nemcev in Franciji se zato nismo zamerili. Turčija je v dobrem razmerju posebno z Anglijo, protivse druge države pa so Turčiji enako naklonjene in varujejo nje nedotakljive pravice. Z Grecijo je bilo sicer nekoliko nesporazumljenja zaradi Krete, toda sile ni bilo; žeteli bi bilo, da se Grecija drži neutralno glede Krete; v zadnjem času se že kaže dobra volja Grecije. Kristjansko prebivalstvo je sicer zahtevalo združitev z Grecijo, toda to ne pomenja še zveze z Grecijo. Konzuli so mohamedanskemu prebivalstvu dopovedali, da je zveza z Grecijo nemoča, ker je Kreta še vedno v oblasti velevlasti, ki jo čuvajo kot turško posest. Glede perzijskega vprašanja je vse jasno. Turčija nima nikakih namenov v Perziji in le želi, da bi se razmere kmalu mirno rešile in konsolidirale. Tako je na Turškem vse v najlepšem redu in miru. Tudi veliki vezir zna lepo slikati situacijo, kakor Aehrenthal ali pa San Giuliano. Zato je imel tudi uspeh.

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Otroci papeža.

Roman iz rimske zgodovine.

[178]

Ta hip je videl, da je dospel do znojža svečanostnih stopnic palače. Dvignil je oči, nadejaje se, da zagleda Primaveru. Toda nje ni bilo tu...

„Gotovo je izvedela vest o smrti očetovi in kneza Manfredi!“ si je rekel sam pri sebi.

Skočil je s konja. Poveljniki so stopili okrog njega. „Pojdimo, vitez,“ mu je rekel Giulio Orsini... „Samo vam edinemu pristojna čast, da poročate o bitki pred gospo Beatrice, ki je zdaj edina vladarica grofije.“

Ragastens se je napotil po velikih stopnicah, obdan od vojakov in gospodov, dočim se je množica razlivala po velikem trgu. Srce mu je utripalo, kakor da bi hotelo počiti. Zdaj je imel priti odločilni trenutek njegovega življenja. Vsa družba je stopila v veliko galerijo.

V tem trenutku pa je stopila proti skupini, ki jo je tvoril Ragastens s svojimi spremljevalci, priletna ženska, nekakšna višja komornica, vrhovna častna dama kneginje. „Gospodje,“ je dejala, „strašno vest vam moram naznaniti...“

„Kneginja!“ je kriknul Ragastens in prebledel kakor smrt.

„Kneginja Manfredi je izginila, gospodje!...“

„Izginila!...“

„Nocoj ponoči, kaki dve uri po grofovem in kneževem odhodu, smo zapazili, da je ni. Vso noč in ves dan smo

jo iskali, toda nemogoče je bilo najti sled mlade kneginje, samo neki častnik, ki je stal na straži, pravi, da jo je videl odhajati iz Monteforta; kam pa se je obrnila, tega ne ve.“

Turoben molk je sprejel te besede. Ragastens je ostal nekaj hipov kakor brez razuma!... Nato je nenadoma razprostrl roke, ter se zgrudil na zemljo kakor mrtev...

LIV.

Papežev sin.

Nekaj dni je bilo preteklo po dogodkih, o katerih smo pravkar poročali. Cezar je bil poslan v Tivoli odposlanca, da obvesti očeta o porazu v Peklenski soteski, nato pa je urno odvedel ostanke svoje armade nad dva dni marša daleč od Monteforta.

Število mrtvih je bilo skoraj tisoč; toda ranjenih je bilo najmanj trikrat toliko. In še to ne bi bilo nič, da se ni naselila med njegovimi četami nepremagljiva panika. Strah je bil takšen, da so celi polki prihajali v nered in bežali iz taborišča.

Ko je Cezar Borgia prekinil svoje neurejeno umikanje, je z obupom zaznal, da ima okrog sebe kvečjemu še kakih tritisoč mož.

To je pomenilo nepopravljiv poraz! Pomenilo je konec njegove slave kot nezmagljiv vojskovodja, s katerim se dotlej mogočini vladarji kakor Ludovik XII. niso sramovali pogajati. To je bilo uničenje vseh njegovih sanj! In da prikipi njegov obup do vrhunca, je čez teden dni negotovosti in neodločnosti izvedel, da se je papež, sam prestrašen in sluteč vsesplošno vstajo, zatekel k Lukreciji na otok Caprera.

A dva dni prej je stopil v njegov šator eden izmed vojakov, ki jih je bil pridobil Lukreciji. Ta vojak mu je izročil pisemce, v katerem so stale samo te besede:

„Kakor hitro zavzameš Monteforte, pridi k meni na Caprero. Pripravljam ti prijetno presenečenje.“

„Kakor hitro zavzamem Monteforte!“ je zarenčal Cezar. „Ta nora ženska pač želi slutiti, kaj se je zgodilo. In še manj utesne slutiti nesreče, ki se zbirajo nad našo glavo!...“

Zares, novice, ki jih je prejemal iz Rima, niso bile take, da bi ga mogle pomiriti. Med ljudstvom se je razvijalo gibanje, in vse je kazalo, da vstaja ni več daleč.

Nekega večera, ko se je vdajal enemu izmed svojih trenutij črne otožnosti, mu je častnik, ki je stražil pred njegovim šatorom, naznanil markija de Roccasanta. Marki je bil vrhovni poveljnik rimske policije.

On je bil pravcata podoba dvorjanika. Vohal je katastrofo in srečo že od daleč in je porabljal ves svoj talent v to, da se je prve ogibal in drugi približeval. Cezar je poznal svojega moža, in vedel je, da njegov prihod ne pomeni ničesar dobrega. Ukazal je, naj ga nemudoma privedejo v njegov šator.

„Pred vsem,“ je dejal Roccasanta, ko je stal pred Borgijcem, „mi Svetlost dovolite, da vam častitam, ker vas vidim čilega in zdravega... Mi, v Rimu, smo slišali o vaši rani in smo se zelo vznemirjali zaradi vas...“

„Ta rana ni nič hudega,“ je zagodrnjal Cezar. „Trdo življenje imam, tristo hudičev, in tisti meč, ki me pošlje ad patres, še ni skovan. Toda verjetno se mi zdi, da se za svoje popotovanje niste odločili z edinim namenom, poizvedeti o mojem zdravju — čeprav vam je tako dragoceno?“

„Zares, Svetlost,“ je dejal Roccasanta, ne oziraje se na ironijo teh zadnjih besed, „prinašam vam resnih novic. Oh, izgubljeno pa še ni, izgubljeno.“

„Satan!... Zelo resno mora biti, da govorite take besede.“

(Dalje.)

Angleški kralj v nevarnosti.

Angleškega kralja bi bili skoraj na lovu obstrelili. Strel mu je šel prav mimo glave. Lov je bil takoj ustavljen.

Iredenta.

Iredente ni, je rekel San Giuliano, in če je, se ji pripisuje preveč važnosti. V Tridentu so raztrgali v neki restavraciji cesarsko podobo s primernimi opazkami. Policija je šla takoj na sled in je aretirala več ljudi. Pri dejanju je nastala rabuka in prave demonstracije. Zato je morda vendarle iredenta na svetu in morda ima svojo važnost.

Ruski car v Sofiji.

„Tribuna“ poroča, da pride v sredi prihodnjega leta ruski car v Sofijo. V dvornih krogih se o tem z gotovostjo govori in se poseta z veseljem pričakuje. Nekateri mu pripisujejo veliko politično važnost. Car pride čez Črno morje in ostane v Sofiji 3 dni, potem se vrne po isti poti v svojo deželo.

Diference med francoskimi rojalisti.

Nesporazumljenja v francoski rojalistični stranki rastejo. Vojvoda Orleanski je pisal svojemu privržencu grofu de la Rege pismo, v katerem hvali njegovo početje in mu izraža svoje zaupanje, pač pa graja pisanje in agitacijo lista „Action Française“ in njegove napade proti grofu, ter pravi, da se mora list pokoriti njegovim poveljem, sicer bi bil primoran odločneje nastopiti proti listu in redakciji. „Action“ je vojvodi odgovorila z jako ostrim člankom, v katerem kritizira njegovo privatno življenje in njegove javne nastope, dolži ga raznih spletk in mu očita, da je v zvezi z Židi in da je izdajalec. Ta spor med rojalisti bo za stranko in za njene namene usodepoln.

Organizacija železničarjev na Španskem.

Socijalni poslanec Iglesias je v komori izjavil, da se španski železničarji organizirajo, da si izboljšajo svoje gmočno stanje. Razne družbe in podjetja odpuščajo delavce, ker hočejo preprečiti organizacijo. Poslanec je opozarjal na te razmere in je izjavil, da ne bo krivda železničarjev, ako iz tega pride do boja.

Ustavodajna narodna skupščina na Portugalskem

se bo sešla meseca aprila, ker se volitve izvrše 31. marca. Republikanska centralna zveza bo postavila za kandidate takozvane historične republikance in bo zveznim republikancem pustila, da jih podpirajo po svojih močeh s svojimi sredstvi.

Dnevne vesti.

Naše cenjene zunanje naročnike prosimo, da čim prej obnovijo naročnino, a one, ki nam na naročnini kaj dolgujejo, da dolg poravnajo, ker bomo sicer primorani ustaviti jim pošiljanje lista, kar bi bilo neprijetno nam in gotovo tudi njim.

Cisto prav! Prijeli smo naslednjo pritožbo iz krogov ljubljanskih obrtnikov: V časopisih pozivata Kregar in Lenarčič slovenske obrtnike, naj pošljejo glasovnice za volitve v zavarovalnico proti nezgodam prazne enemu od njiju. Je že prav, da se postopa pri teh volitvah složno in skupno, ali kandidate naj bi določali vsi zainteresirani skupno in ne samo gg. Lenarčič in Kregar. — Smatramo, da je ta zahteva popolnoma opravičena in da se ji lahko vdovolji.

Miklavžev večer „Ljubljane“ hvali „Slovenec“ na vse pretege in pravi, da so postale prireditve „Ljubljane“ zelo popularne. Naravno, vse kar je od klerikalcev

količkej odvisno, jim mora delati pri raznih njihovih prireditvah štafazo, ali pravih svojih prijateljev ne zbere okolu sebe „Ljubljana“ nikdar toliko kot katerosibodi napredno pevsko društvo.

Nekaj za slovenske občine in za naše klerikalce. Nemška mestna občina Freudental (Bruntal) na Češkem se je obrnila na ministrstvo za notranje stvari s prošnjo, naj enkrat za vselej odloči in ustanovi, da je ime Freudental neprevedljivo (unübersetzbar). Ministrstvo je rešitev prošnje poverilo pristojnemu okraj. glavarstvu, ki je prošnji ugodilo. Utemeljilo je svoj odlok s tem, da se je pri preiskavi „na podlagi listin“ kot edino upravičeno izkazalo nemško ime „Freudental“, češko „Bruntal“ pa da je popolnoma neupravičena in samovoljna spaka. — Ne bomo preiskovali, kaj je tu prav in katero ime je bolj upravičeno, lahko pa se iz tega učimo. Nemci so nam dali lep vzgled, kako bi se tudi Slovani in zlasti mi Slovenci morali brigati za to, da „enkrat za vselej“ odpravimo neumne, žaljive in res samovoljne spake poleg naših lepih domačih krajevnihih imen. Koliko je pri nas krajev čisto brez tuje primesi, na zunaj se pa le blišči zlasti na kolodvorih celo na prvem mestu smešna tujka. Slovenske občine, posnemajte dosledno Nemce in odstranite sramotne pege na svojih imenih, ne le na znotraj, tudi na zunaj bodite samoslovenske! Dozdaj se je v tem oziru zelo malo storilo. Žalostno je to! Še bolj pa je žalostno, da edini slovenski parlament (dež. zbor kranjski) kuje in sprejema zakone, v katerih najdeš poleg domačih imen Črna vas, Karolinska zemlja, Hradeckega vas tudi blagoslavne spake Schwarzdorf itd. (Gl. novi „občinski red za deželno stolno mesto Ljubljano“, z 17. okt. 1910, dež. zak. 31.) Tako je slovensko besedilo! Kako mora biti šele nemško! Skovali in sprejeli so ta zakon naši „Vseslovinci“, ki so narodni le o gotovih prilikah, n. pr. za časa volitev, pri nabiranju pripevkov za razne „narodne“ namene (cerkve, misijone, zamorčke), sploh, kadar se gre za stranko. Ko pa so ti nameni doseženi, jim je malo mar za narodnost in seveda še manj za slovenska krajevna imena, tedaj je narodnost poganstvo; v nevarnosti pa je „vera“, nje poglavar in voditelj rimski papež in portugalski menihi: Kaj ne da „V. S. L. S.“

K poglavju o blatnih cestah v Ljubljani. Prejeli smo naslednje pismo: „Gospod urednik! Dobro je, da toliko pišete o ljubljanskem blatu, ki ga vidimo in čutimo pod nogami vsi, samo magistratna gospoda menda ne, ker drugače bi se pobrigala, da bi to blato izginilo z ljubljanskih ulic in cest. Pogledati je treba n. pr. Vodovodno cesto, ki vodi od Dunajske ceste k jamam. Ta cesta je tako zamenjana kot kaka vaška steza. Na tej cesti je vedno, posebno pa v deževnem vremenu, toliko blata, da bi človek lahko utonil v njem in vendar se nihče ne zmeni za vse to, kakor bi prebivalci ob Vodovodni cesti ne plačevali davkov in občinskih doklad“. Take in slične pritožbe se slišijo iz vseh krajev Ljubljane, ali na magistratu se za vse to ne zmenijo.

K „Matici Slovenski“ je pristopil kot ustanovnik g. Fran Maselj-Podlimbarski, stotnik v p. in pisatelj v Ljubljani.

Za sirote umrlih tiskarjev. Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem priredi 18. decembra t. l. ob 4. uri popoldne v sokolski dvorani „Narodnega doma“ božičnico na korist sirot umrlih tiskarjev. Vstopnina za odrasle 50 vinarjev, otroci so prosti. Z ozirom na dobrodelni namen prireditve je pričakovati najobilnejše udeležbe in vsestranske podpore. Darila se hvaležno sprejemajo.

Slovensko trg. društvo „Merkur“ naznanja, da bodo v praznik 8. decembra t. l. ljubljanske trgovine z ozirom na to,

da priredi naše društvo povodom svoje desetletnice isti dan ob 11. uri popoldne slavnostni občni zbor — samo do pol 11. ure odprte, kar blagovoli slavno občinstvo vzeti na znanje.

Priporočljiva gosta. Ko je pred kratkim neki hrvaški delavec z dvema rojakoma in sicer z 22letnim Josipom Behkom iz Krapine in 25letnim zidarjem Štefanom Širmerjem iz Slavonije popival v neki gostilni v Kolodvorski ulici, je pri tem zaspal pri mizi, nakar je odšel zidar iz sobe, Behk pa je zmaknil spečemu delavcu denarico, v kateri je bilo 80 kron denarja. Nato sta Behk in Širmer pobegnili na južni kolodvor in se hotela z vlakom odpeljati v Trst. Ko se je okradeni delavec zbudil, je zapazil, da mu je zmanjkala denarnica in nemudoma odhitel na južni kolodvor, kjer je obema tatovoma zagrozil, da ju pusti takoj aretirati, če mu ne vrne denarja, kar se je tudi zgodilo. Imenovana tatova sta se v soboto ponoči zopet plazila okoli kolodvora. Ko sta zapazila stražnika, sta pobegnili skozi Pražakovo ulico na Miklošičevo cesto in odtod čez travnike v neko hišo v Kolodvorski ulici, kjer sta se skrila pod neko kočijo, nakar sta bila aretirana in oddana sodišču.

Nesreča. Delavka Marija Betan iz Slapa pri Tržiču je postavila koncem pretečenega meseca v domači sobi na mizo lonec vroče kave. Ko je nato odšla iz sobe, je poldrugo leto stara hčerka lonec prevrnila in se polila z vročo kavo. Vsled tega je zadobila tako težke opekline, da je kljub zdravniški pomoči dne 2. t. m. umrla za opeklinami.

Ubil se je. Dne 2. t. m. je peljal 65letni Anton Čelešnik iz Črne vasi v spremstvu svojega svaka Franca Nartnika več vreč moke domov. Čelešnik je sedel na vozu, dočim je Nartnik šel poleg voza. Kar je voz nenadoma zašel v neki jarek in se nagnil na desno. Pri tem je padel Čelešnik na tla in se tako nevarno poškodoval, da je kmalu nato umrl. Truplo so prepekljali v mrtvašnico na Dobravo.

Svojeglaven hlapec. Ko je peljal pred kratkim neki hlapec skozi Marije Terzije cesto, se kljub zahtevi mitničarja ni hotel ustaviti na mitnici. Ker mu je vsled tega mitničar vzel vajeti iz roke, ga je hlapec tako zelo udaril, da je padel takoj na tla. Nasilnega hlapca je mitničar potem s pomočjo svojega kolege vendarle prisilil, da je plačal mitničino, obenem ga pa tudi ovidil radi nasilnega postopanja.

Mlad postopač. Te dni je aretirali neki stražnik nekega 15letnega dečka radi postopanja. Na policiji je izjavil, da se piše Josip Kopač in da je ušel pekovskemu mojstru Frideriku Pauerju iz Žiljske doline. Dečka so odposlali odgonskim potom na Hrvaško v domačo občino.

Pohod v Avstralijo.

Želja za avanturami. — Odhod v Avstralijo. — Umor radi 10.000 kron.

V Melbourne-u v Avstraliji je prišla policija 17. letnega ruskega dijakov Borisa Senkoviča radi umora svojega prijatelja in tovariša Aleksandra Eismonda.

Boris Senkovič in Aleksander Eismond sta skupaj študirala, ali čitala sta toliko raznih senzacijnih romanov, da sta si zazelela avantur in končno sta sklenila odpotovati po svetu, poiskati si kak skriten neobljuden otok in živeti popolnoma za sebe in po svojem okusu.

Starejši, Aleksander, je imel okrog 18.000 kron in s tem denarjem sta mlada dijaka odpotovala naravnost na Francosko. Ko sta prišla v Marselj, sta se odločila da odpotujeta v Avstralijo, kjer bi mogla do-

živeti avantur kolikor bi hotela. Četudi nobeden ni znal angleško, sta se vendar odločila za Avstralijo, ker pot je takointako dolga in bi se že na potovanju lahko priučila angleščine za silo. Kupila sta si torej angleško slovnico in slovar, potem sta se pa brezskrbno vkrcala na parnik, ki je vozil v Sidney v Avstraliji.

V Sidney sta prišla zdrava in vesela, posebno ker sta za silo tudi angleško že govorila. Kmalu sta našla nekega svojega rojaka, Rusa, ki jima je dal potrebna navodila in jima pomagal s svojim svetom pri nakupu raznih potrebnih reči.

Starejši, Aleksander Eismond, vzdigne v banki ves še preostali denar in potem sta se mlada avanturista odpravila v notranjost Avstralije — v lov na kengurue. Lov je bil zelo zanimiv in tudi sprememb je bilo vedno dosti in mlada avanturista bi se morda še dobro počutila, da se nista začela prepirati med sabo. Starejši tovariš se je vedno hvalil s svojim denarjem in očital mlajšemu, da ga mora on vzdrževati.

Mlajši tovariš tega nikakor ni mogel prenašati, posebno ker ga je Aleksander zmotil iz domovine in odvedel v tuji svet. Zato je postal Boris razmišljen in žalosten in ni se hotel prepirati z Aleksandrom.

Ta pa le ni hotel mirovati in je vedno bolj pogostoma očital Borisu, da ga mora s svojim denarjem vzdrževati. Ko Boris teh očitaj ni mogel več poslušati, je neke noči Aleksandra pri spanju s sekuro ubil, vzel ves njegov denar in odpotoval proti Sidneyu, potem pa proti Melbourneu, kjer ga je na železniški postaji prijela policija, ki je bila o umoru že obveščena.

In tako je končala cela ta avantura ruskih avantur željnih dijakov z umorom, oziroma — z ječo.

Razne vesti.

*** Strašni snežni viharji na Kaspiškem morju.** O strašnih snežnih viharjih, ki so pet dni divjali nad Kaspiškim morjem, poročajo iz mesta Baku: 16 z blagom obloženih parnikov in 450 mož posadke je utonilo. Vsaka pomoč je bila izključena. Morje je tako naraslo, da je v mestu Astrahan nad 100 hiš pod vodo.

*** Povodnji na Angleškem.** Vsled neprestanega deževja so nastale na Angleškem velike povodnji. Mnogo trgov in vasi je popolnoma pod vodo. Poplavljeno je celo mesto Nothingam, kar se dosedaj še ni nikdar zgodilo. Škoda je ogromna. Polja in travniki so popolnoma uničeni, mnogo poslopj razdejanih.

*** Ponesrečen atentat na bivšega španskega ministra za notranje zadeve.** V soboto popoldne je bil izvršen na bivšega španskega ministra za notranje zadeve, La Cierva, atentat, ki se je pa popolnoma ponesrečil. Ko je namreč njegov voz obstal pred stanovanjem bivšega ministrskega predsednika Maure, ga je poskusil mehanik San Millan ustreliti, a je bil na mestu aretirani. Na policiji je izjavil, da je hotel Ciervo in Mauro na vsak način usmrtiti, ker sta povzročila toliko gorja.

*** Štirje otroci utonili.** V Hlumku na Češkem se je te dni dogodila strahovita nesreča, ki je zahtevala štiri žrtve. Otroci posestnikov Kavkuš in Kosa so odšli v odsotnosti svojih staršev na bližnji ravno malo zmznjeni ribnik, da bi se tamkaj drsali. Ko so prišli do sredine, je ledena skorja nenadoma počila, nakar se je vseh pet otrok pogreznilo v vodo. Le eden se je rešil s pomočjo nekega droga, katerega je imel s seboj. Ostali štirje so izginili pod vodo, ne da bi jim mogel kdo priskočiti na pomoč. Ko sta se posestnika Kavkuš in Kos vrnila domov in zapazila mrtve otroke, so se odigrali nepopisljivi prizori, ki so vse navzoče ljudi silno pretresili.

Mali listek.

Slovensko deželno gledališče.

„STEBRI DRUŽBE.“

„Ta pozlačena in naličena zunanost, v kateri se nam kaže velika družba — kaj se pravzaprav skriva pod njo? Praznosta in gnjiloba! Nobenih moralnih tal pod nogami. Z eno besedo — pobeljeni grobovi so, ta moderna velika družba.“ Da nam dokaže to, pomožnemu propovedniku Rohrlandu v usta položeno trditve, je spisal Henrik Ibsen drama, katero je, notranji satiri in ironiji primerno, opremil tudi na zunanaj z ironičnim naslovom „Stebri družbe“. „Boj proti laži“ je zapisano na Ibsenovem praporu, ki ga drži tako visoko nad glavami družbe, da ga mora videti vsak in če tiči tudi že v najglobokejšem brezdnju tiste zunanje morale in dostojnosti.

V „Stebrih družbe“ obravnava tedaj Henrik Ibsen splošno-človeški problem, ki je neomejen na vse strani. In taka psiho-loška meditacija leži vrh tega tudi tako zelo v njegovi naravi: vsaj ga poznamo kot globokega misleca velikih idej, polnega ljubezni do domovine, do človeštva, do ide-

alov. Temperamenten zagovornik svojih nazorov je, ki se ne postavlja samo z več ali manj samozvestno grandeezo v manj ali več slikovite poze moralnega diktatorja in oznanja urbi et orbi čisto in nepopačeno resnico, ne, on je obenem tudi praktičen eksekutor — oprostite neprijetni izraz! — svoje postavljene teorije; strog do samega sebe, je strog tudi do drugih: kjer bi drugi še božali, tam Ibsen, drzni, kritični bojovník že — udari!

Snov, katero obdelava Ibsen z dovršeno dramatično tehniko, mu ni važna morda zaradi svoje zanimivosti, niti ne zaradi gotovih več ali manj efektivnih situacij, temveč ji pripisuje avtor vso važnost samo in izključno le zaradi njenega trajnega pomena, zaradi njene trajne vrednosti. Tragiko kake tipične situacije hoče izraziti kar najprecizneje, skrbi pa vedno po možnosti za to, da je ta tragika kolikor mogoče neodvisna od posameznega slučaja; kot dober psiholog namreč zelo dobro ve, da poedinih slučajev ne gre generalizovati niti ne izvajati iz njih splošnoveljavnih sklepov in konsekvenc. Zato tudi tako skrbno pretehta vsak sujet in se kot oče eksperimentelne drame redoma vprašuje, ako mu projektovana snov lahko služi kot sredstvo za psihološko raz-

motiranje in raziskavanje. Tako je pač vsaka Ibsenova drama tudi obenem njegov osební konfiteor glede tega ali onega vprašanja.

Najboljši je Ibsen kot kritik najsplošnejšega problema, problema „družbe“. Tukaj razkrajja njegov kritični talent vsako spo-jitev tega ali onega družabnega zla s to ali ono slabostjo v njih sestavine, tukaj analizuje njegov intenzivno delujoč razum vsa vprašanja, ki ga zanimajo. Neizprosno, do skrajnosti konsekventen propagator resnice, brezobziren fanatik, ki podira vse, kar ga ovira na poti za pravico, tak se nam prikazuje Ibsen še zlasti v svojih „Stebrih družbe“. Tu nam razkrija z občudovanja-vredno smelostjo vso notranjo gnjilobo in preperelost, vso laži-moralo takozvanih „višjih krogov“, s pogumom ki imponuje, stavlja na sramotni oder vodilne glasnike te do kosti izprijene družbe, tiste nedotakljive reprezentante družabne sakrosan-tnosti. Res, da izsili neka nepremagljiva notranja sila konzulu Bernicku koncem četrtega dejanja nekakšno izpoved, ki naj bi bila obenem tudi odpoved, ampak pod ostrimi Röntgenovimi žarki bi pri vsem tem našli v tej prisiljeni izjavi vendarle malo komedije in dosti koketnosti. Ves svoj ra-

dikalizem je vdihnili Ibsen v „Stebrih družbe“ karateristični figuri svoje Lone Heselove. Kako na kratko, a vendar decidovano napove koncem prvega akta vihar, ki ga hoče zbuditi med farizejsko okolico! Hilmar Tønnesen je čudovit človek: govori o boju z elementi, o lovih na bivoie in praskah z Indijanci, a istočasno si ves nervozen zatiska ušesi, ako se — preglasno govori; kratka nevtrasteničen sanjač. Ta, skoro bi rekli, navada Ibsenova, da postavi sredi reelnih, iz resničnega življenja vzetih ljudi kot nekakšen potenciran kontrast na oder več ali manj nemogoč tip nenaravnega človeka, je služila in še vedno služi sovražnikom Ibsenovim kot Ahilova peta njegove umetnosti; ali takšno očitjanje je kaj lahko razorožiti z dejstvom, da ima Ibsen pač namen kritikovati in — last not least — karikovati obstoječe gnile razmere.

Dikcija Ibsenova je monumentalna, izklesana iz enega samega marmornega kosa; na drugi strani zopet nam predstavlja spretno sestavljen mozaik, od katerega ne sme, ako si nečemo pokvariti splošnega utisa, odpasti noben, tudi ne najmanjši kamenček. Ibsena črtati, pomenja Ibsena pokvarjati!

Poročilo o gg. solistih jutri. —a—

Državni zbor.

Inomost, 6. decembra. Vsled slabih razmer na tukajšnjem vseučilišču, so sklenili dijaki stavkati. Danes so imeli sejo, na kateri so sklenili, da se odpošlje k rektorju deputacija z zahtevo, naj vsa predavanja takoj odpove. Ker rektor ni hotel temu ugoditi, so dijaki proglasili generalno stavko in ga prisilili, da je odpovedal predavanja.

Dodatek ob 7. in pol 9. uri zvečer:
Louisa Miller. (Velika senzacionalna drama.
La Ricadora. (Iz koloseja v Lisboni.) (Iz se-
viljskega življenja.)

: Pisalni stroji „ADLER“ :

Cene nizke in solidne
točna postrežba

Sode

Sode krasni izdelki
vedna zaloga

Ivan Jax in sin

v Ljubljani, Dunajska c. 17

26—2 priporoča svojo bogato zalogo

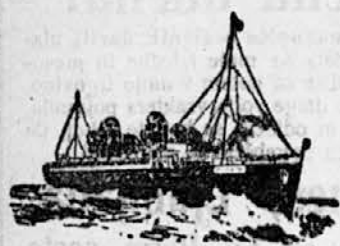
A black and white illustration showing a group of about eight children standing in a line behind a bicycle. The children are dressed in traditional Indian clothing, including dhotis and shawls. The bicycle is a classic diamond-frame model with large wheels and a small front basket. The scene is set outdoors on a grassy area.

Šivalni stroji za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

: Pisalni stroji „ADLER“ :

ED. ŠMARDAR

potovalna pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 18.

Samo 6 dni!

Prodaja originalnih vozni listov (šifkart) francoske linije čez Havre v New-York in nazaj.

Zimsko perilo

za gospode,
dame
in otroke,

bluze, spodnja krila, hišne
halje, nočne čevlje itd.

vse v največji izberi in najboljši kakovosti
v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte

Največja božična

okasion prodaja

v konfekciji za dame in deklice, ter
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke. Primerna koristna darila.
Angleško skladišče oblek O. BERNATOVIČ,

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Zavod za pohištvo in dekoracije

FRAN DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10.

Ustanovljeno leta 1857.

Telefon št. 97.

Pohištvo vsake vrste od najenostavnejših do najumetnejših. Skladišče tapet, oboknic in okenskih karnis, zaves in preprog. Velika izbira pohištvenega blaga itd. Enostavne in razkošne žinitne opreme v najsolidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

Slovinci! Spominjajte se prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda!

Nekaj izborna ohranjenih automobilov

vseh velikosti se ceno prodaja.

Moje ime jamči za solidno in dobro postrežbo. — Zavod za popravilo avtomobilov in trgovina

Ing. JURIJ TMEJ, Dunaj XVII.,
Santergasse 13.

Telefon interurban šte. 129.

Valjčni mlin v Domžalah I. BONČAR, LJUBLJANA

Centralna pisarna in skladišče: Vegova ulica št. 6.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti
kakor tudi otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici:
Gruden & Co., Stolni trg šte. 9.

Gričar & Mejač

v Ljubljani,
Prešernova ulica
priporočata

zimske suknje,
zako iz lodna,
s sukneno ali kožuasto podlogo,
pelerine, domače
suknje itd. itd.

Najpripravnejša darila
za Miklavža in Božič!!

Tovarna vozov

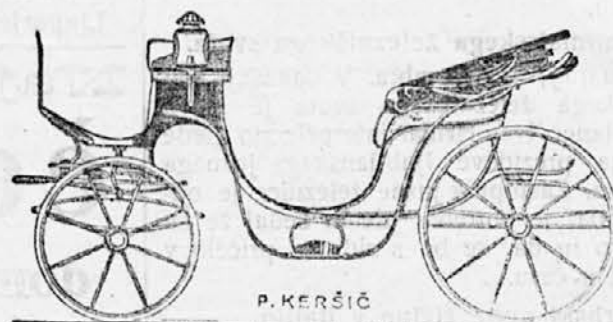
Peter Keršič v Sp. Šiški

priporoča

svojo bogato zalogo različnih vozov.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča naročila in
popravila po primerno nizkih cenah.

Sprejema se tudi les v žaganje na parni žagi.

Za točno in solidno delo se jamči.
Že rabljeni vozovi se jem-
ljejo v račun.

Delniška glavica:
K 5.000.000.

301-46

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond:
K 450.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.